

VARSTVO NARAVE – učbenik stran 59 – 66; DZ/60 – 66

- 1.Varstvo narave je mlada panoga v biologiji.
- 2.Smisel **naravovarstva** je v zagotavljanju nadaljevanja razvoja - evolucije (organizmi se odzivajo na spremembe v okolju s prilagajanjem.)
- 3.Mednarodni sporazumi - konvencije si prizadevajo ohraniti **ŽIVLJENJSKO RAZNOLIKOST** in trajnostno rabo naravnih virov.

KONVENCIJA O BIOLOŠKI RAZNOVRSTNOSTI JE BILA SPREJETA
22.5.1992 V Riu de Janeiru.

- 4.Temeljni način varstva narave so **ZAVAROVANA OBMOČJA**. V Sloveniji je zavarovanih 8% ozemlja od načrtovanih 25%.
- 5.Poznamo več kategorij zavarovanih območij z različnimi varstvenimi ukrepi:

I. NARAVNI PARKI

- a)NARODNI PARK (Triglavski narodni park)
- b)REGIJSKI PARKI (Škocjanske Jame; v nastajanju pa so: Snežnik, Kraški RP, RP Pohorje, Kamniško Savinjski RP)
- c)KRAJINSKI PARKI (Sečoveljske soline, Logarska dolina; v nastajanju pa so: Kolpa, Dragonja, Barje)

II. NARAVNI REZERVATI

Rajhenavski pragozd
Izvir Save Dolinke - Zelenci

III. NARAVNI SPOMENIKI

Rt Madona (Piran)
Debeli rtič
Dovžanova Soteska
Kučlerjev kamnolom in Mali plac (Barje)

6. OGROŽENE VRSTE, so tiste, ki jim o nespremenjenih razmerah grozi **IZUMRTJE**. **RDEČI SEZNAM OGROŽENIH VRST** v Sloveniji je uraden dokument, ki razporeja organizme glede na stopnjo ogroženosti:

redka vrsta

ranljiva vrsta

prizadeta vrsta

kritično prizadeta vrsta

domnevno izumrla vrsta

izumrla vrsta.

V Sloveniji so najbolj ogroženi **vretenčarji**, zlasti **DVOŽIVKE**. Vzroki: uničevanje bivališč, onesnaževanje voda, ceste - promet, lov, nekontrolirano naseljevanje rib, ki se hranijo s paglavci.

7. VRSTE RAZLIČNIH ORGANIZMOV lahko varujemo na različne načine:

- zavarovana območja
- v zooloških in botaničnih vrtovih
- v genetskih bankah (shranjujejo rastlinska semena in spolne celice živali)

8. ZAVAROVANE RASTLINE IN ŽIVALI V SLO:

rastline

- planika
- črna murka
- rdeča murka
- lebi čevelic

živali

- dvoživke (npr. krastača, veliki pupek ?),
- plazilci (npr. smokulja, navadni gož, pozidna kuščarica, močvirska sklednica ?),
- potočni rak,
- določene vrste žuželk.

Kranjska lilija

Brstična lilija

velikonočnica

Zlatí klobuk

Črna murka

1.člen

Za zavarovane redke ali ogrožene rastlinske vrste (v nadaljnjem besedilu: zavarovane rastlinske vrste) se v smislu 9.člena zakona o varstvu narave (Uradni list SRS, št. 7-21/70) razglasajo:

- 1.Bela žrdana (*Amanita ovoidea*)
- 2.Lepi čveljc (*Cypripedium calceolus*)
- 3.Blagayev volčin (*Daphne blagayana*)
- 4.Dišeči volčin (*Daphne cneorum*)
- 5.Sternbergov klinček (*Dianthus sternbergii*)
- 6.Alpska možina (*Eryngium alpinum*)
- 7.Močvirska logarica ali močvirski tulipan (*Fritillaria meleagris*)
- 8.Gorska logarica (*Fritillaria tenella*)
- 9.Clusijev svišč (*Gentiana clusii*)
- 10.Froelihov svišč (*Gentiana froelichi*)
- 11.Košutnik ali rumeni svišč (*Gentiana lutea*)
- 12.Kochov svišč (*Gentiana kochiana*)
- 13.Panonski svišč (*Gentiana pannonica*)
- 14.Bodika (*Ilex aquifolium*)
- 15.Planika (*Leontopodium alpinum*)
- 16.Brstična lilija (*Lilium bulbiferum*)
- 17.Kranjska lilija (*Lilium carniolium*)
- 18.Žafranasta lilija (*Lilium croceum*)
- 19.Ozkolistna narcisa (*Narcissus stellaris*)
- 20.Rdeča murka (*Nigritella miniata*)
- 21.Črna murka (*Nigritella nigra*)
- 22.Avrikelj ali lepi jeglič (*Primula auricula*)
- 23.Kranjski jeglič (*Primula carniolica*)
- 24.Velikonočnica (*Pulsatilla grandis*)
- 25.Rjasti sleč (*Rhododendron ferrugineum*)
- 26.Rumeni sleč (*Rhododendron luteum*)
- 27.Širokolistna lobodika (*Ruscus hypoglossum*)
- 28.Tisa (*Taxus baccata*)